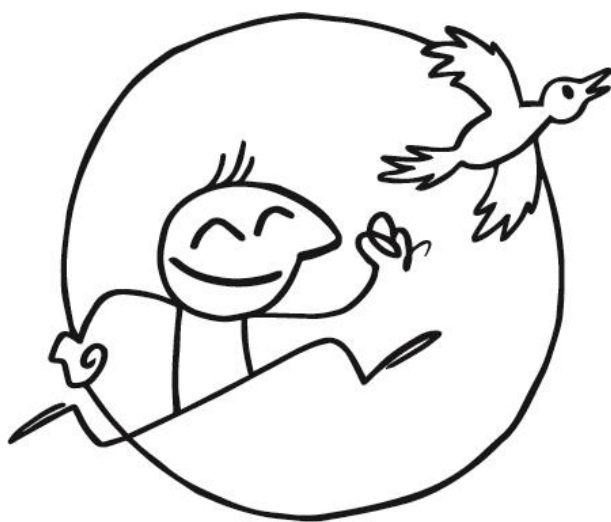

PROTOCOL DE PREVENCIÓ I ABORDATGE D'AGRESSIONS PER DISCRIMINACIÓ DE GÈNERE O LGBTIFÒBIQUES I D'ASI

ESPLAI SANT JOSEP DE CALASSANÇ

COMISSIÓ DE GÈNERE

Esplai SJC

ÍNDEX

0. INTRODUCCIÓ:	1
1. MARC CONCEPTUAL I LEGAL:	2
1.1. DEFINICIONS I CONCEPTES CLAU:	3
1.2. TIIFICACIÓ DE LES AGRESSIONS:	6
2. ACTUACIÓ PRÈVIA:	9
2.1. SENSIBILITZACIÓ I PREVENCIÓ:	9
2.2. ÀMBIT D'ACTUACIÓ:	10
2.3. L'EQUIP GESTOR:	11
3. ABORDATGE I ATENCIÓ:	12
3.1. PROTOCOL:	12
3.1.1. PROTOCOL NO URGÈNCIA:	13
3.1.2. PROTOCOL URGÈNCIA:	14
3.2. ACOMPANYAMENT A L'AGREDIDA:	15
3.3. ACOMPANYAMENT A L'AGRESSORA:	16
3.4. TEMPOS DE L'ABORDATGE:	17
4. ABÚS SEXUAL INFANTIL:	18
4.1. QUÈ ÉS L'ASI I COM EL PODEM DETECTAR?	18
4.2. PROTOCOL ASI:	18
4.2.1. PROTOCOL D'ADULT A MENOR:	19
4.2.2. PROTOCOL DE MONITOR A MENOR:	19
4.2.3. PROTOCOL D'INFANT A INFANT:	20
4.3. QUÈ HE DE FER SI?	20
5. COMUNICACIÓ:	22
5.1. COMUNICACIÓ INTERNA:	22
5.2. COMUNICACIÓ EXTERNA:	23
5.2.1. Famílies	23
6. GESTIÓ EMOCIONAL:	24
6.1. LA GESTIÓ DE LA CULPA:	24
7. ANNEXOS I CONTACTES D'INTERÈS:	25
7.1. MARC LEGAL:	25
7.2. ACTIVITATS I DINÀMIQUES DE SENSIBILITZACIÓ I PREVENCIÓ:	25
7.3. PROTOCOLS VIGENTS:	25
7.4. LLISTA D'INDICADORS I FACTORS DE PROTECCIÓ D'INFANTS I ADOLESCENTS:	25
7.5. PLANTILLES DE NOTIFICACIÓ I OBSERVACIÓ:	25

7.6.	COM COMUNICAR-NOS AMB LES FAMÍLIES I ELS INFANTS:.....	25
7.7.	ENTITATS DE SERVEI D'ACOMPANYAMENT, ASSESSORAMENT I RECUPERACIÓ INTEGRAL A L'AGREDIDA I A L'AGRESSORA:.....	25
7.8.	GESTIÓ DE LES EMOCIONS:.....	26

0. INTRODUCCIÓ:

El següent document es presenta com el *Protocol de Prevenció i Abordatge d'Agressions per discriminació de Gènere o LGBTIfòbiques* del Centre d'Esplai Sant Josep de Calassanç.

Arran de trobar-nos sense eines per a l'abordatge d'agressions produïdes al centre, sorgeix la necessitat d'elaborar un document que reculli tota aquella informació necessària per a fer front a l'abordatge d'una agressió. Alhora, aquest document pretén ser una guia i un recull del compromís que, com a entitat de lleure, adquirim per a lluitar envers les violències masclistes i LGBTIfòbiques, vetllant, no només per l'abordatge, sinó per la prevenció d'aquestes violències, mantenint al capdavant el nostre principal objectiu: educar.

Aquest protocol també és un posicionament com a entitat, creiem fermament que les violències masclistes i LGBTIfòbiques no són un fet aïllat, sinó que són una de les formes en les quals s'articula i es fa present el cisheteropartiarcat. Així doncs, les mesures de prevenció i abordatge que recull el document van més enllà de l'actuació puntual, busquem treballar i educar en un espai que vetlli per la seguretat i comoditat de totes les seves participants, entenent que el treball de prevenció es comença en aplicar la perspectiva de gènere en totes les nostres accions i espais.

Aquest document és la segona versió del protocol, essent modificat per la necessitat de desenvolupar de manera més concreta aquells punts com: les pautes per l'abordatge, les activitats de sensibilització i la comunicació de l'abordatge, entre d'altres.

Així doncs, l'actual protocol està format per diferents blocs, el primer, busca crear un marc de treball en l'àmbit legal i conceptual, recollint la legislació respecte a la violència masclista i LGBTIfòbica i la legislació de protecció a la infància i adolescència. Alhora, es recullen les definicions i conceptes necessaris per a entendre l'enfocament i accions que més endavant es desenvolupen i es desenvolupa l'àmbit d'actuació d'aquest protocol.

El segon apartat desenvolupa el compromís que adquireix l'equip de monitores i totes les participants de l'entitat per a dur a terme un treball de prevenció integral i continu respecte les violències masclistes i LGBTIfòbiques, formant-se per a poder tenir una detecció precoç de les situacions de violència. Aquest segon apartat es veu complementat amb l'apartat annexat de recursos, on trobarem entitats, dinàmiques i articles que ens poden acompanyar en el procés de sensibilització, prevenció i abordatge d'agressions.

L'últim apartat desenvolupa l'abordatge, mitjançant les línies d'actuació a seguir en cas d'agressions. Les línies d'actuació es separen en l'abordatge de violències masclistes i LGBTIfòbiques i casos d'Abús Sexual Infantil, entenent i assumint la responsabilitat de l'equip de monitores en l'actuació davant aquestes violències. Les línies d'actuació van acompanyades de pautes per a realitzar l'acompanyament de les persones agredides i agressores, quines persones seran les responsables d'activar el protocol i realitzar l'abordatge i com comunicar aquest abordatge a l'equip de monitores i a les famílies.

Finalment, aquest document s'acompanyarà de diferents formes i eines, com un segon document de lectura fàcil, infografies de cada apartat, format adaptat a les infàncies i format adaptable per eines com els Lectors de Pantalla, amb la finalitat de ser un document accessible a tothom.

I. MARC CONCEPTUAL I LEGAL:

El principal marc legal sobre el qual s'emmarca aquest protocol és la Llei Catalana 17/2020, de modificació de la Llei Catalana 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista. Aquesta llei recull les definicions de conceptes claus com *violència masclista* i emmarca les formes de violència i els àmbits en els quals es desenvolupen.

Així doncs, es defineix la violència masclista com “*la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat*”. Aquesta definició posa de manifest la continuïtat i grandesa de la violència masclista, suportant el posicionament de l'entitat en tant que la violència parteix d'un sistema d'opressions i que no entén les agressions com a fets aïllats.

També cal tenir present que, a escala estatal, comptem amb la Llei Orgànica 10/2022, de la garantia integral de la llibertat sexual, aprovada recentment, que suposa un canvi de paradigma en tant a la comprensió de les agressions, eliminant la diferència entre abús i agressió, posant al centre de les agressions el consentiment “*només s'entendrà que hi ha consentiment quan s'hagi manifestat lliurement mitjançant actes que, en atenció a les circumstàncies del cas, expressin de manera clara la voluntat de la persona*”. D'aquesta manera, queda manifestat que la base de creació de les línies d'actuació és el consentiment de l'agredida, tant en la comprensió de l'agressió com en el desenvolupament de l'abordatge.

En l'àmbit d'actuació, la Llei Catalana 17/2020 marca que, per a realitzar un abordatge de les agressions cal tenir en compte els següents factors: *la sensibilització, la prevenció, la detecció, l'atenció, la recuperació i la reparació íntegra* de la persona agredida. Aquests conceptes es desenvoluparan més en el següent apartat, i es tindran en compte al llarg del treball fet per a la creació d'aquest document.

Pel que fa a les violències LGBTIfòbiques, la Llei Catalana 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, crea un marc sobre el qual treballar envers els drets LGBTI. En concret, posa de manifest que la *coeducació* ha de ser el principal medi per a potenciar la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació, fent èmfasi en el fet que *s'ha de vetllar perquè la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats en els diferents àmbits educatius*, alhora que recull les infraccions per LGBTIfòbia.

Aquestes infraccions se separen en lleus, greus i molt greus, sent algunes de les recollides *Per servir expressions vexatòries, per qualsevol mitjà, que incitin a exercir la violència contra les persones o llurs famílies, per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere, Malmetre o destruir objectes o propietats de persones o de llurs famílies per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere, o L'assetjament o el comportament agressiu cap a persones o llurs famílies per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere*.

Finalment, cal aclarir que, la Llei Catalana 17/2020 contempla les nenes i adolescents, i, per tant, també les dones, nenes i adolescents transgènere quan es fa referència a *les dones*, d'igual manera que aquest protocol contempla aquestes identitats i a les persones amb gèneres i

sexualitats diverses i dissidents com a subjectes que pateixen o poden patir la violència masclista o LGBTIfòbica i que, en conseqüència, poden fer ús d'aquest document.

1.1. DEFINICIONS I CONCEPTES CLAU:

La Llei Catalana 17/2020 ens crea un marc de definició de les formes de violència masclista:

- *Violència física*: comprèn qualsevol acte de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.
- *Violència psicològica*: comprèn tota conducta o omissió que produeix en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaques, humiliació, vexacions, menysteniment, menyspreu, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat. La violència masclista també es pot dur a terme amb l'amenaça o la causació de violència física o psicològica contra l'entorn de la dona, especialment els fills i filles o altres familiars que hi convisquin o hi tinguin una relació directa, quan es dirigeixi a afligir la dona. També inclou la violència ambiental, que es duu a terme per mitjà de l'exercici de la violència sobre béns i propietats de la dona, amb valor econòmic o sentimental, o sobre els animals amb els quals té un vincle d'afecte, amb la finalitat d'afligir-la o de crear un entorn intimidatori.
- *Violència sexual i abusos sexuals*: comprèn qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual i la dignitat personal de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directament o indirectament, imposin una pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona, amb independència del vincle que hi hagi entre la dona i l'agressor o agressors. Inclou l'explotació sexual, l'assetjament sexual i per raó de sexe, l'amenaça sexual, l'exhibició, l'observació i la imposició de qualsevol pràctica sexual, entre altres conductes.
- *Violència obstètrica i vulneració de drets sexuals i reproductius*: consisteix a impedir o dificultar l'accés a una informació veraç, necessària per a la presa de decisions autònomes i informades. Pot afectar els diferents àmbits de la salut física i mental, incloent-hi la salut sexual i reproductiva, i pot impedir o dificultar a les dones prendre decisions sobre llurs pràctiques i preferències sexuals, i sobre llur reproducció i les condicions en què es duu a terme, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable. Inclou l'esterilització forçada, l'embaràs forçat, l'impediment d'avortament en els supòsits legalment establerts i la dificultat per a accedir a mètodes contraceptius, als mètodes de prevenció d'infeccions de transmissió sexual i del VIH, i als mètodes de reproducció assistida, i també les pràctiques ginecològiques i obstètriques que no respectin les decisions, el cos, la salut i els processos emocionals de la dona.
- *Violència econòmica*: consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs fills o filles, en l'impagament reiterat i injustificat de pensions alimentàries estipulades en cas de separació o divorci, en el fet d'obstaculitzar la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella i en l'apropiació il·legítima de béns de la dona.
- *Violència digital*: consisteix en els actes de violència masclista i misogínia en línia comesos, instigats, amplificats o agreujats, en part o totalment, amb l'ús de tecnologies de la informació i de la comunicació, plataformes de xarxes socials, webs o fòrums,

correu electrònic i sistemes de missatgeria instantània i altres mitjans semblants que afectin la dignitat i els drets de les dones. Aquests actes causen danys psicològics i, fins i tot, físics; reforcen estereotips; danyen la dignitat i la reputació; atempten contra la privacitat i la llibertat d'obrar de la dona; li causen pèrdues econòmiques, i obstaculitzen la seva participació política i la seva llibertat d'expressió.

- *Violència de segon ordre*: consisteix en la violència física o psicològica, les represàlies, les humiliacions i la persecució exercides contra les persones que donen suport a les víctimes de violència masclista. Inclou els actes que impedeixen la prevenció, la detecció, l'atenció i la recuperació de les dones en situació de violència masclista.
- *Violència vicària*: consisteix en qualsevol tipus de violència exercida contra els fills i filles amb la finalitat de provocar dany psicològic a la mare.

Alhora, ens parla de diferents àmbits on s'articulen les violències masclistes:

- *Àmbit de la parella*: violència física, psicològica, digital, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat.
- *Àmbit de la família*: violència física, psicològica, digital, sexual o econòmica exercida contra les dones i menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la mateixa família o per membres del nucli de convivència, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. Inclou els matrimonis forçats. No inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella.
- *Àmbit laboral*: violència física, psicològica, digital, sexual o econòmica que es pot produir en l'àmbit públic o privat durant la jornada de treball, o fora del centre i de l'horari establerts si té relació amb la feina.
- *Àmbit social o comunitari*: inclou agressions sexuals, agressions per raó de gènere, vexacions, tractaments degradants, amenaces, coaccions a l'espai públic, entre d'altres.
- *Àmbit digital*: violència masclista que es produeix a les xarxes de comunicació digitals enteses com a nova àgora d'interacció, participació i governança per mitjà de tecnologies de la informació i la comunicació. Entre altres pràctiques, inclou el ciberassetjament, la vigilància i el seguiment, la calúmia, els insults o les expressions discriminatòries o denigrants, les amenaces, l'accés no autoritzat als equips i comptes de xarxes socials, la vulneració de la privacitat o de continguts íntims, els danys als equips o canals d'expressió de les dones i dels col·lectius de dones, els discursos d'incitació a la discriminació envers les dones, el xantatge de caràcter sexual per canals digitals i la publicació d'informació envers les dones, el xantatge de caràcter sexual per canals digitals i la publicació d'informació personal amb la intenció que altres persones agredeixin, localitzin o assetgin una dona.
- *Àmbit institucional*: accions i omissions de les autoritats, el personal públic i els agents de qualsevol organisme o institució pública que tinguin per finalitat retardar, obstaculitzar o impedir l'accés a les polítiques públiques i a l'exercici dels drets que reconeix aquesta llei per a assegurar una vida lliure de violència masclista, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable. La manca de diligència deguda, quantitativa i qualitativa, en l'abordatge de la violència masclista, si és coneguda o promoguda per les administracions o esdevé un patró de discriminació reiterat i estructural, constitueix una manifestació de violència institucional. Aquesta violència pot provenir d'un sol acte o pràctica greu, de la reiteració d'actes o pràctiques de menor abast que generen un efecte acumulat, de l'omissió d'actuar quan es conegui

l'existència d'un perill real o imminent, i de les pràctiques o omissions revictimitzadores. La violència institucional inclou la producció legislativa i la interpretació i aplicació del dret que tingui per objecte o provoqui aquest mateix resultat. La utilització de la síndrome d'alienació parental també és violència institucional.

- *Àmbit de la vida política o esfera pública:* la violència masclista que es produeix en espais de la vida pública i política, com les institucions polítiques i les administracions públiques, els partits polítics, els mitjans de comunicació o les xarxes socials. Quan aquesta forma de violència masclista ocorre en les institucions polítiques o les administracions públiques i és tolerada i no sancionada, esdevé també una forma de violència institucional.
- *Àmbit educatiu:* qualsevol tipus de violència que es produeix en l'entorn educatiu entre els membres de la comunitat educativa. Es pot produir entre iguals, de major d'edat a menor d'edat o viceversa.

També definirem els àmbits d'actuació contra les violències masclistes que marca la Llei 17/2020 i que serviran de base per a aquest document, cal destacar que com a entitat abordarem els àmbits de sensibilització, prevenció, detecció, i atenció, en tant als processos de recuperació i reparació integral es derivarà a les persones que ho necessitin a entitats especialitzades.

Sensibilització: conjunt d'accions educatives, pedagògiques i comunicatives encaminades a generar canvis i modificacions en l'imaginari social que permetin avançar cap a l'erradicació de la violència masclista.

Prevenció: conjunt d'accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica de la violència masclista per mitjà de la reducció dels factors de risc, i impedir-ne així la normalització, i encaminades a sensibilitzar la ciutadania, especialment les dones, en el sentit que cap forma de violència no és justificable ni tolerable.

Detecció: posada en funcionament de diferents instruments teòrics i tècnics que permetin identificar i fer visible la problemàtica de la violència masclista, tant si apareix de forma esporàdica com de forma estable, i que permetin també conèixer les situacions en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne el desenvolupament i la cronicitat.

Atenció: conjunt d'accions destinades a una persona perquè pugui superar les situacions i les conseqüències generades per la violència masclista en els àmbits personal, familiar, i social, tot garantint-ne la seguretat i facilitant-li la formació necessària sobre els recursos i els procediments.

Recuperació: el procés de desvictimització en els àmbits afectats, realitzat per les mateixes dones i llurs fills i filles. Aquest procés comporta un cicle vital personal i social de la dona centrat en el restabliment de tots els àmbits danyats per la situació de violència masclista viscuda.

Reparació integral: conjunt de mesures jurídiques, econòmiques, socials, laborals, sanitàries, educatives i similars, preses pels diversos organismes i agents responsables de la intervenció en l'àmbit de la violència masclista, que contribueixen al restabliment de tots els àmbits danyats per la situació viscuda, garantint l'acompanyament i l'assessorament necessaris.

Per acabar, definim tres conceptes necessaris per a emmarcar el posicionament des del qual s'aborden les agressions, en relació amb els deures d'aquelles persones que facin l'abordatge i el dret de les persones agredides.

Diligència deguda: l'obligació dels poders públic d'adoptar mesures legislatives i de qualsevol altre ordre per a actuar amb l'agilitat i eficiència necessàries i assegurar-se que les autoritats, el personal, els agents, les entitats públiques i els altres actors que actuen en nom d'aquests poders públics es comportaran d'acord amb aquesta obligació, amb vista a prevenir, investigar, perseguir, castigar i reparar adequadament els actes de violència masclista i protegir-ne les víctimes.

Revictimització o victimització secundària: el maltractament addicional exercit contra les dones que es troben en situacions de violència masclista i llurs fills i filles, com a conseqüència directa indirecta dels dèficits quantitatius i qualitatius de les intervencions dutes a terme pels organismes responsables, i també per les actuacions desencertades o negligents provinents d'altres agents implicats.

Interseccionalitat: concurrència de la violència masclista amb altres eixos de discriminació, com l'origen, el color de pell, el fenotip, l'ètnia, la religió, la situació administrativa, l'edat, la classe social, la precarietat econòmica, la diversitat funcional o psíquica, les addiccions, l'estat serològic, la privació de llibertat o la diversitat sexual i de gènere, que fa que impactin de manera agreujada i diferenciada. La interacció d'aquestes discriminacions ha d'ésser tinguda en compte a la hora d'abordar la violència masclista.

1.2. TIPIFICACIÓ DE LES AGRESSIONS:

Amb tota la informació recollida al marc legal, realitzem una taula on es tipifiquen els tipus d'agressió que podem detectar i que abordarem, aquestes agressions estan dividides en quatre nivells diferents, sent el nivell 1 el que recull aquelles agressions que solen estar més invisibilitzades o que solen generar un malestar menor, el nivell 2 i nivell 3 són agressions que impliquen cert risc per l'agredida i sent el nivell 4 les formes d'agressions més explícites i que comporten un greu risc per l'agredida. La finalitat d'ordenar les formes d'agressions en diferents nivells és poder perpetrar un abordatge adequat i encertat segons la gravetat i risc de la persona agredida, tot i que mai és la de menysprear certes formes d'agressió o menystenir la sensació d'agressió per part de l'agredida.

Així doncs, segons l'article 4 de la Llei 17/2020, de modificació de l'article 5 de la llei 5/2008, ens trobem amb les següents formes d'agressió:

	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 4
<i>Violència psicològica</i>	Burles sexistes, jutjar la vida sexoafectiva, etc.	Insultar, escridassar, menysprear, etc.	Fer xantatge, comentaris sobre l'aparença, etc.	Amençar amb fer mal o fer-se mal a un mateix, etc.
<i>Violència física</i>	Envair l'espai, no deixar tenir espais de privacitat, etc.	Intimidar, tocaments no sexuals no desitjats, donar empentes, etc.	Immobilitzar, arraconar, escopir, estirar cabells, perseguir, etc.	Cops de puny/peu, retenir, agafar del coll, etc.
<i>Violència sexual</i>	Contacte físic amb finalitat sexual no desitjat (abraçades, petons, etc).	'Bavejar', mirades o comentaris sexuals no desitjats, etc.	Tocaments sexuals no desitjats, assetjament per opció sexual, imposar pràctiques sexuals no segures, etc.	Exhibicionisme sexual, violació, xantatge i amenaça per pràctiques sexuals, etc.
<i>Violència ambiental</i>	Cosificació, cridar l'atenció de manera reiterada sense justificació, no deixar participar de reunions o interrompre torns de paraula, etc.	Colpejar objectes, fer ús d'un to de veu elevat, cosificar, ús de llenguatge sexista, comentaris sexuals a tercers persones, etc.	Colpejar fort o llançar objectes, aïllar, no deixar participar de les activitats, creació d'un ambient hostil a través de la difusió de rumors, etc.	Creuar objectes, fer mal a persones estimades, etc.
<i>Violència digital</i>	Interaccions repetitives amb finalitat d'aconseguir atenció, interaccions no d'acord amb el vincle personal, etc.	Comentaris sexuals no desitjats per XXSS o xats, cosificació i ús de llenguatge sexista, etc.	Fotografiar o gravar sense consentiment, assetjament per via digital, xantatge o intimidació, etc.	Difusió d'imatges o vídeos sense consentiment, amenaces via digital, persecució per geolocalització, etc.
<i>Violència vicària</i>	Aquella desenvolupada d'una situació de violència masclista a la llar (patida generalment per la mare) i que té repercussions de maltractament o violència envers l'infant amb la finalitat de fer patir la mare.*			

*Segons la Taxonomia d'Holden, hi ha deu tipus d'exposició possibles a la violència masclista en forma de violència vicària. Cal tenir-les presents per què són formes de maltractament infantil i, per tant, caldrà actuar davant d'aquestes. S'ha d'anar amb especial compte perquè una mala actuació pot comportar un greu risc, tant per l'infant, com per la mare. Seguidament, s'exposen aquells que podem detectar des de l'entitat:

Tipus d'exposició	Definició
<i>Intervenció</i>	Descripció de situacions on els infants intenten fer o dir quelcom amb la finalitat de protegir a la mare.
<i>Victimització</i>	Ser objecte de violència psicològica o física en una agressió cap a la mare.
<i>Participació</i>	Vigilar a la mare com a petició de l'agressor, col·laborar en la desvalorització cap a ella i fer còmplice a l'infant de la violència.
<i>Ser testimoni presencial</i>	Durant les agressions, estar exposats a la mateixa habitació i molt a prop d'on es produeix la violència.
<i>Escolta</i>	Escoltar l'agressió des d'un altre espai.
<i>Observació de conseqüències immediates a l'agressió</i>	Els infants veuen blaus, ferides, objectes i mobles trencats, ambulàncies o policia, reaccions emocionals de gran intensitat en els adults.
<i>Experimentar les seqüeles</i>	Simptomatologia materna a conseqüència de la violència, separació i fi de la convivència, canvis de residència.
<i>Escoltar sobre els successos</i>	Havent o no presenciat la situació, tenir coneixement sobre el nivell de les conseqüències i fets concrets de la mateixa, escoltar converses entre adults.

2. ACTUACIÓ PRÈVIA:

L'objectiu d'aquest protocol va més enllà de ser una eina útil a l'hora d'abordar possibles agressions masclistes o LGBTIfòbiques, també ha de servir per a mostrar el compromís de l'equip de monitores i que adquirim com a entitat de l'educació en el lleure en la lluita per a l'eliminació de les violències masclistes i LGBTIfòbiques.

2.1. SENSIBILITZACIÓ I PREVENCIÓ:

Així doncs, es realitzaran els actes de sensibilització i prevenció següents:

- La nit de l'amor de colònies estarà enfocada i es dedicarà plenament a l'educació afectivosexual dels infants i joves de l'esplai, allunyant-nos de les activitats i dinàmiques que reproduïen rols masclistes o heteronormatius. Alhora, la part comuna de la nit de l'amor també s'utilitzarà com a espai per a educar en les diverses formes d'amor i per a crear un espai en què les infants i joves se sentin còmodes per a poder compartir vivències i dubtes, sempre adequant les activitats a l'edat dels infants i joves.
- Durant el curs, es farà una formació de prevenció i abordatge d'ASI en el lleure a les (...) d'últim any, formant part de les formacions per a ser futures monitores i aconseguint així un equip format. Es parteix de la base que totes les monitores han rebut la formació que es farà durant el primer trimestre del curs 2023 – 2024. En cas que es trobés necessari, es pot fer una formació a tot l'equip de monitores cada 2 anys amb la finalitat de refrescar els coneixements adquirits i poder arribar a monitores que no van poder fer la formació com a punts d'últim any o que no van ser-hi presents durant el curs 2023 -2024.
- Amb la creació de la Paret Lila, s'aconsegueix un espai d'informació sobre les violències masclistes i LGBTIfòbiques, podent ser utilitzada per a sensibilitzar i prevenir a través de jocs, preguntes interactives o documents informatius als quals els infants puguin arribar durant els dissabtes.
- Si s'escau necessari, es realitzarà una sessió de sensibilització de gènere i col·lectiu LGBTI+ a tot l'equip de monitores amb l'objectiu de saber com aplicar la perspectiva de gènere a les nostres accions i activitats, sent coneixedores de diverses realitats i evitant reproduir violències simbòliques des del mateix equip de monitores.
- Cada principi de curs, l'equip de monitores pactarà quines interaccions es poden tenir amb els infants i joves via xarxes socials (seguir a joves, que segueixin a les monitores,...), amb la finalitat de definir quina és la línia de conducta ètica respecte a els vincles monitora-infant/jove. S'informarà els grups d'edat que es consideri necessari d'aquesta normativa.
- Cada principi de curs, l'assemblea de monitores rebrà i llegirà el *Protocol de Prevenció i Abordatge d'Abús Sexual Infantil en l'Educació en el Lleure* de la Generalitat de Catalunya i en firmarà una còpia manifestant el seu acord amb els criteris i aplicació del protocol. Fins que no es tingui el nou document firmat, no se'n desfarà de l'anterior. D'igual manera, es presentarà una còpia d'aquest document, obert a esmenes i una vegada aprovat el document definitiu es firmarà per totes les monitores.

A més a més, la perspectiva de gènere i la coeducació seran un pilar fonamental en les activitats que es realitzin durant el curs, excursions, campaments i colònies, de manera que es dugui a terme un treball transversal al llarg dels anys.

2.2. ÀMBIT D'ACTUACIÓ:

L'anterior protocol de l'entitat, sobre el qual s'ha basat aquest nou document, preveia l'aplicació del protocol a qualsevol àmbit en el qual es donés una agressió, sempre que una de les parts o totes dues fossin participants de l'entitat. L'aplicació era indiferent a l'espai on s'hagués reproduït l'agressió, de manera que ens trobàvem amb línies d'actuació molt poc definides i concretes, difícilment aplicables a qualsevol espai i temps on s'hagués produït una agressió a abordar.

Amb aquest segon protocol, es busca millorar les línies d'actuació d'abordatge i, això passa per a reduir el nostre àmbit d'actuació.

Així doncs, queda emmarcat dins l'àmbit d'actuació d'aquest protocol qualsevol agressió que compleixi una de les dues sentències següents:

- Les dues parts implicades són partícips de l'esplai.
- L'agressió s'ha comés en un espai temporal o en un espai físic de l'esplai (local, campaments, colònies, excursions,...).

Ens podem trobar, sobretot quan fem referència a casos d'ASI, amb la participació de la víctima a l'esplai, però on l'agressió no s'ha produït en un espai temporal o físic de l'esplai. En aquests casos, aplicarem el protocol d'abordatge que marca el *Protocol de Prevenció i Abordatge d'Abusos Sexuals Infants en l'Educació en el Lleure* de la Generalitat de Catalunya, que trobem explicat més endavant. També realitzarem un acompanyament a l'infant, sempre que aquest ho demani o ho necessiti i accepti.

A més a més, cal tenir present que aquest protocol recull i entén les diferents agressions que es poden donar entre els següents agents participants:

- Infant a infant.
- Monitora a infant.
- Infant a monitora.
- Monitora a monitora, caldrà especificar si hi ha un rol de poder entre elles (per qüestions de gènere, edat, o rol dins l'assemblea de monitores).

Cada una d'aquestes relacions entre agents participants tenen una connotació o una altra que s'ha tingut en compte a l'hora de pensar les línies d'actuació de l'abordatge. Mantenint la línia combativa del protocol, entenent les agressions com un fet continu i no aïllat, es tindrà en compte quina relació hi ha en cada cas concret. Per això, hi haurà un treball continu de l'equip gestor respecte l'observació de conductes entre infants i entre monitores (o entre infants i monitores), amb la finalitat de detectar situacions de risc i poder posar-ne fins abans que es doni una agressió.

També tenim present que algunes agressions, sobretot de caràcter simbòlic, poden desenvolupar en un grup de persones afectades, per tant, el treball d'acompanyament i recuperació es durà a terme de manera conjunta amb totes les agredides, sempre que es consideri oportú pel context de l'agressió.

L'actual protocol s'activarà sempre que l'agredida sigui menor d'edat, tenint present la responsabilitat de l'equip de monitores d'actuar davant qualsevol indicatiu de maltractament

infantil. En cas que l'agredida sigui major d'edat, es respectarà la decisió de no activar el protocol.

2.3. L'EQUIP GESTOR:

Abans d'iniciar amb el procés de desenvolupament de l'apartat de detecció i atenció a les agredides, cal emmarcar quines persones seran les responsables de fer l'abordatge de les agressions que s'emmarquin dins l'àmbit d'actuació d'aquest protocol.

L'equip gestor principal de qualsevol agressió que es detecti a l'entitat serà format per les monitores de la Comissió de Gènere de l'assemblea de monitores, que treballen per aplicar la perspectiva de gènere de manera contínua a les accions i activitats de l'esplai que tenen una visió conscient de les relacions i situacions de risc que es poden donar.

D'aquesta manera, i sempre que es consideri suficient, seran aquestes monitores (equip de dues o tres persones) qui activarà l'aplicació del protocol i qui realitzarà la gran part d'accions de l'abordatge.

Aquesta decisió de formar un equip gestor de no més de quatre persones es pren per al compliment de la *menor intervenció possible*, que ens permet obtenir la informació necessària per a actuar i que fa coneixedora dels fets a les menors persones possibles, per a mantenir el dret a la privacitat i discreció de la persona agredida.

En cas que l'agredida o l'agressor fossin infants, s'inclourà a una monitora de cada grup d'edat per a acompanyar durant el procés d'abordatge, entenent que les monitores del grup d'edat són qui major confiança i coneixença tenen amb respecte els infants. En cas que l'agressió fos denunciada directament per un infant o jove a les monitores del seu grup, aquestes podran constatar l'equip gestor, sempre que es vegin capaces de realitzar l'abordatge d'inici a final i segueixin les pautes estipulades a aquest document.

En cas que l'agredida sigui una monitora de l'assemblea, es podrà afegir una figura de suport referent a l'agredida a l'equip gestor, sempre que es pugui mantenir parcial davant l'aplicació del protocol, així mateix, si l'equip gestor no es veu capaç de mantenir la parcialitat davant un abordatge, es podrà demanar suport a agents externs a l'entitat, sent aquestes formadores o personal especialitzat en l'abordatge de violències masclistes i LGBTIfòbiques o, fins i tot, exmonitores de l'entitat.

Cal tenir present que l'equip gestor serà qui reculli la informació i faci tot l'abordatge de la situació sense informar a la resta de l'equip fins que s'especifiqui per la línia d'actuació. Tenir aquest paper pot comportar un gran desgast amb conseqüències psicològiques i físiques, de manera que als annexos es recullen recursos que poden ser d'utilitat per a aquestes persones amb la finalitat de tenir una reparació integral.

3. ABORDATGE I ATENCIÓ:

En aquest nou apartat, es desenvolupa el protocol en si que abordarà violències masclistes i LGBTIfòbiques, quan les violències siguin considerades ASI, seguirem el protocol explicat més endavant, en la línia del protocol d'ASI en l'educació en el lleure de la Generalitat. Aquestes línies d'actuació venen marcades per un mateix període temporal en el qual s'ha d'efectuar l'abordatge, no superant en cap cas els 40 dies des que es detecta l'agressió. Així mateix, es classifiquen les agressions en Nivell 1, Nivell 2, Nivell 3 i Nivell 4, tal com queda explicat a l'apartat 1.3. del document i aquestes agressions es poden donar segons diferents relacions entre agents: monitores i infants.

3.1. PROTOCOL

Per a la bona organització de la informació, es realitzen dues línies d'actuació: una en casos de no urgència i una en casos d'urgència. La diferència entre aquestes dues recau en l'ordre dels passos, prioritzant l'atenció a la víctima sempre que la situació sigui d'urgència i accelerant el procés.

3.1.1. PROTOCOL NO URGÈNCIA:

1. **Detecció:** observem o se'ns fa coneixedores d'una agressió.
2. S'activa la formació de **l'Equip Gestor**, això és feina de la monitora que s'assabenti de l'agressió.
3. **Acollida:** en aquest procés es valorarà de quin tipus d'agressió estem parlant i s'intentarà classificar per nivells per a decidir l'abordatge. Mai es farà de manera explícita davant de l'agredida.
 - 3.1. **Agredida:** cal fer ús de l'escolta activa, s'ha d'oferir la màxima confidencialitat i es consensuaran els passos a seguir (en cas que sigui un infant la decisió la pren l'equip gestor, no es consensua).
4. **Valoració del risc/urgència:**

Què hem de valorar: si la situació comporta un risc de repetició imminent per part de l'agressora, si la situació ha comportat conseqüències físiques en l'agredida, si la situació pot desencadenar de manera imminent en risc físic per a l'agredida.

Es valora de quin nivell és l'agressió, aquest pas, en agressions més 'greus' es realitzarà mentre es dugui a terme l'acollida (de manera natural).

Es valora tant el risc (gravetat), com la urgència (si ha passat fa menys de 72h o si es pot tornar a repetir imminentment).

Per molt que es valori un alt risc, si no es valora com a urgència seguim amb els següents passos.
5. **Conversa amb l'agressora:** en cas que no es consideri situació d'urgència, es parlarà amb l'agressora. En cap cas la informació que ens doni ens farà qüestionar la versió de l'agredida, només busquem ampliar la informació dels fets. Si es considera que no hi ha risc, però es valora que la versió de l'agressora serà més escoltada que la de l'agredida (si hi ha un gran rol de poder de per mig, o si són agressions invisibilitzades, per exemple), no s'haurà de parlar amb l'agressora.
6. **Presa de decisió:** si no s'ha aconseguit classificar l'agressió en nivells ens guiarem segons la valoració de gravetat. Sempre que es manifesti un gran malestar o la necessitat d'expulsió com a part del procés de recuperació integral, es podrà aplicar una decisió de *major conseqüència*, però en cap cas podrem aplicar una decisió de *menor conseqüència* per a agressions valorades en nivells 3 o 4.
 - 6.1 Conversa d'avís i acompanyament reeducatiu. (Nivell 1)
 - 6.2 Conversa d'avís i demanda explícita de canvi d'actitud. (Nivell 2)
 - 6.3 Conversa d'avís (ultimàtum) amb conseqüències (retirada de poder o prohibició de participació temporal). (Nivell 3)
 - 6.4 Expulsió definitiva de l'entitat. (Nivell 4)
7. **Comunicació:**
 - 7.1. Agredida: informar dels passos que es seguiran i resoldre dubtes.
 - 7.2. Agressor: tenir la conversa d'avís i informar de les conseqüències o informar de l'expulsió definitiva.
 - 7.3. Famílies: en cas que els dos o algun dels agents implicats siguin infants/joves, es parlarà amb la o les famílies. Si és un cas on hi ha més d'una infant afectada, es valorarà parlar amb totes les famílies d'aquell grup.

3.1.2. PROTOCOL URGÈNCIA:

1. **Detecció:** observem o se'ns fa coneixedores d'una agressió.
2. **Equip Gestor:** s'activa l'Equip Gestor, pot ser que el procés d'acollida s'hagi de realitzar *in situ* en el moment en que l'agredida ens denunciï l'agressió. En aquest cas, és recomanable que la monitora que hagi realitzat aquesta primera acollida formi part de l'Equip Gestor. És en aquest punt on és possible la creació d'un Equip Gestor format per les monitores d'un grup i no per la Comissió de Gènere.
3. **Acollida:** si la denúncia ens arriba per terceres persones, caldrà buscar un espai i temps adequat per al procés d'acollida de l'agredida. Pot ser que la persona que ha denunciat la situació ens pugui servir com a vincle amb l'agredida per a trobar l'espai. *Per molt que no ens vulgui explicar la situació, sempre i quan sigui menor d'edat, tenim la obligació d'actuar.*

4. **Valoració de risc i urgència:** si la situació s'ha donat fa menys de 72h, si ha comportat ferides físiques per l'agredida o si ha comportat una situació psicològica greu es valora que és una situació d'urgència. En aquesta situació, caldrà saber com actuar.

Mai ens mostrarem amb extrema preocupació davant l'agredida ni incrementarem les seves pors. Quan se'ns denuncia una situació d'urgència hem de mantenir-nos fermes, la nostra posició ha de ser d'acompanyament emocional i haurem de respectar els sentiments i emocions de l'agredida.

5. Com actuem?

Quan és una situació d'urgència, ens trobarem amb agressions de caire físiques o sexuals, majoritàriament.

- Si és un cas on l'agredida és menor d'edat, trucarem a Infància Respon (116 111) on ens guiaran en el procés que hem de seguir.
El que s'haurà de fer, a no ser que Infància Respon digui el contrari, és portar l'agredida a l'hospital de referència més proper per a que rebi una visita mèdica i es puguin descartar ferides greus o altres problemàtiques derivades de l'agressió.
- Si és una monitora o és major d'edat, oferirem la possibilitat de rebre revisió mèdica, sobretot per descartar ITS/embaràs altres problemàtiques en situacions d'agressió sexual. En aquest cas, si no vol s'ha de respectar la seva decisió. Es derivarà a entitats de recuperació per a que es faci el treball.
- Paral·lelament, caldrà expulsar l'agressora de manera immediata, en cas de ser menor contactant amb la seva família. En cas de ser major d'edat, valorant si cal trucar a MMEE.

6. Comunicació:

Si és menor d'edat, mentre realitzem tot el procés d'actuació, caldrà agilitzar la comunicació, sobretot amb la família o responsable legal de la menor agredida.

Si és major d'edat, es valorarà quina comunicació cal fer, segons qui sigui l'agressora.

3.2. ACOMPANYAMENT A L'AGREDIDA:

Durant l'Acollida:

Caldrà que s'utilitzi l'escolta activa en tot moment, la nostra finalitat és crear un espai còmode on l'agredida es pugui explicar i sentir recolzada. Al principi de la conversa d'acollida es farà saber a l'agredida que qualsevol informació que surti durant aquest espai serà confidencial i anònima, de manera que només les persones presents en la conversa tindran la informació. Quan la persona agredida sigui menor d'edat se la farà saber que, com a responsables seves, tenim l'obligació de posar la situació en coneixement de la seva família o tutors legals, sempre acompanyant a l'infant o jove en la conversa si així fos necessari. A més a més, s'informarà de què tot el cas serà recollit, de manera confidencial i anònima, amb la finalitat de tenir un recull de l'abordatge per si calgués més endavant.

- **Explicació dels fets:** només cal saber allò que l'agredida valori, en cap cas demanarem més informació (a no ser que no puguem identificar l'actuació adequada per manca d'informació) de la que se'ns faci saber.
- **En cas de ser infant:** explicació de les conseqüències que implica això per l'agressora, sempre es parlarà de conseqüència dels actes de la mateixa persona i no com a culpa de l'agredida per denunciar. En cas que no sapiguem com actuarem, caldrà dir-li que actuarem per a vetllar per a la seva seguretat i recuperació, que més endavant la informarem que passarà a partir d'ara. S'informarà que la decisió la prendrem les persones de l'Equip Gestor i que, en cap cas, cau en les seves mans que fer, d'aquesta manera carreguem la responsabilitat de la decisió sobre l'Equip Gestor i no sobre l'agredida.
- **En cas de ser monitora:** podem parlar de què s'espera de l'abordatge o que necessita per a la recuperació íntegra. Es parlarà de quin rol vol tenir dins l'abordatge, saber quines conseqüències hi haurà, participar de la decisió, validació de les decisions de l'equip gestor... Es poden explicar les diferents decisions que es poden prendre i, sempre que ella vulgui, pot participar de la decisió. Si l'equip gestor valora que la seva decisió està sent més lleu del que hi hauria per por a la resposta de tercers, se li farà saber i es prendrà la decisió únicament per part de les monitores.

Posterior a l'acollida i la presa de decisions:

Si és monitora:

- S'informa de la decisió presa i de quan s'iniciaran les conseqüències de cara a l'agressora.
- S'informa del dia que s'informarà de l'abordatge a l'equip de monitores per saber si voldrà estar present o no i quin rol voldrà tenir.

Si és infant o jove:

- S'informarà de quan es parlarà amb la seva família, serà a la reunió amb la família on s'informarà de la decisió final.

3.3. ACOMPANYAMENT A L'AGRESSORA:

Durant l'acollida:

Si és monitora i l'agredida és infant/jove no parlarem amb ella. A l'existir un rol de poder, hi ha una gran possibilitat que la seva versió desmenteixi la de l'agredida i, per tant, es valori com a més creïble.

Si és una agressió de monitora a monitora on no es valora risc:

- Es parlarà per a informar de la situació, es demanarà explicació dels fets i es farà saber que aquesta actitud pot tenir conseqüències.

Si és un infant/jove:

- Si és infant es farà saber que parlarem amb la seva família, mai des del punt de vista culpabilitzador, sinó des de la recuperació i reeducació. No es parlarà mai de conseqüències, sinó que parlarem de per què els fets estan malament i com podria millorar-los.

Posterior a l'acollida i la presa de decisions:

- S'informarà de les conseqüències i a partir de quin moment i fins quan s'apliquen.
- En cas de ser infant, s'informarà de les conseqüències davant la família.
- En cas que fos necessari, es derivarà a entitats que puguin fer un acompanyament en el procés de reeducació.

3.4. TEMPOS DE L'ABORDATGE:

Mai, sota cap circumstància, l'abordatge pot tenir una durada major a quaranta dies des del dia que es fa la detecció o denuncia fins al dia que es considera que s'ha acabat de fer l'abordatge i només queda fer un seguiment del cas. Això es decideix com a acció per a prevenir el malestar de les persones de l'Equip Gestor que no podran compartir la informació amb cap altra monitora de l'equip, per a la recuperació íntegra de l'agredida (no sentir-se abandonada i poder treballar amb les emocions derivades de la situació) i per al bon treball de reeducació de l'agressora, que no pugui minimitzar l'agressió pel pas del temps o que no sàpiga ubicar-ho temporalment.

És per això que a continuació, hi ha una pauta aproximada dels temps a seguir quan es fa un abordatge:

Setmana 0	Detecció o denúncia de l'agressió
Setmana 1	Posada en marxa de l'Equip Gestor, caldrà comunicar qui ha fet la denuncia o com s'ha detectat i quina informació tenim.
Setmana 2	Acollida del cas: caldrà parlar amb l'agredida i, si s'escau, amb l'agressora (sempre en aquest ordre) per tal de recollir tota la informació necessària.
Setmana 3	Es realitza la presa de decisió i es comunica a les parts implicades. *En cas que hi hagi infants implicats i, per tant, calgui parlar amb la o les famílies, aquest procés es pot allargar fins a 3 setmanes. Si l'agressió és d'infant a infant, sempre parlarem primer amb la família de l'agressora.
Setmana 4	Tancament del cas, es deriva a l'agredida i/o l'agressora segons necessitats, es planteja la tasca educativa interna de reeducació i s'informa a l'equip de monitores de la situació abordada.
Setmana 5	En cas que es valori així, es parlarà amb les famílies dels infants que tenien relació (del mateix grup d'edat) que l'agredida o l'agressora.

4. ABÚS SEXUAL INFANTIL:

4.1. QUÈ ÉS L'ASI I COM EL PODEM DETECTAR?

L'ASI, abús sexual infantil, és tota activitat sexual imposada per un adult a un menor d'edat. També es considera abús les activitats sexuals imposades per un menor d'edat a un altre si el primer és considerablement més gran que l'agredida o si utilitza la força, amenaces o altres mitjans de pressió.

Les persones abusadores no tenen un perfil concret, de manera que no podem detectar un abusador per qui és, sinó per com actua. Cal tenir present que solen buscar infants *invisibles*, i solen crear un gran vincle emocional amb la finalitat que l'infant no expliqui els abusos.

També podem detectar diferents senyals d'alerta que ens poden ajudar a estar atentes a certes infants que pensem que poden estar patint abusos:

- Mala relació amb els iguals, incapacitat de fer amics.
- Desconfiança, especialment envers figures que haurien de ser referents.
- Ansietat, depressió o canvis sobtats d'ànim.
- Queixes somàtiques.
- Coneixement i realització de conductes sexualitzades inapropiades per la seva edat.
- Pèrdua de control: pèrdua de control dels esfínters, pèrdua de capacitat de la parla, de la lectura, etc.
- Lesions en zona genitals o infeccions de transmissió sexual.

Tot i que aquesta simptomatologia ens pot ajudar a estar atents a una possible revelació o a crear un espai de confiança on l'infant pugui demanar ajuda, no sempre seran motiu d'abusos, ni tots els infants que pateixin abusos desenvoluparan aquesta simptomatologia. És per això que cal mantenir la tasca d'observació i prevenció contínuament.

4.2. PROTOCOL ASI:

Els protocols d'ASI es divideixen en tres línies d'actuació, molt semblants, però amb diferents matisos. Hi ha un circuit per a quan l'agressor és un adult de fora de l'entitat (sovint de la família o nucli familiar), un circuit per a quan l'agressor és un altre infant, i un circuit per a quan l'agressor és un monitor de l'entitat.

Tot i la diferència en els circuits, la manera d'actuar davant una revelació segueix un mateix patró:

- Creure l'infant.
- Mantenir la calma.
- Dir-li que el responsable és l'adult o la persona que ha abusat i no ell.
- Fer-li saber que l'acompanyarem durant tot el procés.
- Assegurar-se que no ha patit ferides.
- Acceptar els sentiments de l'infant.

D'igual manera, els circuits diferencien les situacions d'abús en lleu, moderat o greu, cal saber quines situacions es consideren de cada nivell per a saber actuar:

- Lleu: es tracta d'un fet puntual, sense risc que es torni a produir i la intensitat és baixa.

- Moderat: es produeix quan, malgrat que la intensitat i freqüència del maltractament no és greu, existeixen dubtes raonables sobre la possibilitat que es puguin produir danys més greus.
- Greu: es produeix quan perilla la integritat física, psíquica o emocional de l'infant o jove que provoca o pot provocar danys significatius en el seu desenvolupament. Es posa a l'infant o jove en una situació que aconsella dur a terme accions protectores de forma immediata o bé fer un estudi urgent de la situació.

4.2.1. PROTOCOL D'ADULT A MENOR:

1. **Detecció.**
2. Comunicació a l'**equip de comonitores per a l'abordatge** (mai pot assumir-ho una monitora sola).
3. **Comunicació** amb la família o persona protectora de l'infant i informar a **MCECC**.
4. **Activació del protocol:** cal valorar si és lleu/moderat o greu.
 - 4.1. **Lleu o moderat:** s'avisarà a Serveis Socials i es valorarà la possibilitat de fer un treball pedagògic des de l'entitat.
 - 4.2. **Greu:**
 - 4.2.1. **No urgent,** és a dir, no hi ha relació actual amb l'abusador: s'avisarà a la Fiscalia i a DGAIA sobre el cas per a que es prenguin les mesures corresponents.
 - 4.2.2 **Urgent:**
 - 4.2.2.1. **Assistència sanitària:** si han passat menys de 72 hores o hi ha evidència de maltractament físic. Caldrà portar l'infant a l'Hospital de Referència, avisar als Mossos d'Esquadra, a Fiscalia i a DGAIA.
 - 4.2.2.2. **No assistència sanitària:** si han passat més de 72 hores i no hi ha evidència de maltractament físic. Caldrà avisar a la Fiscalia i a DGAIA.

4.2.2. PROTOCOL DE MONITOR A MENOR:

1. **Detecció.**
2. Comunicació a l'**Equip Gestor** per a iniciar l'abordatge.
3. **Comunicació amb la família** del menor agredit i informar a **MCECC**.
4. **Activació del protocol:** cal valorar si és lleu/moderat o greu.
 - 4.1. **Lleu o moderat:** es prendran les accions internes corresponents i accions penals si s'escau. (Sempre s'allunya la monitora abusadora de TOTS els infants com a mesura de protecció fins que estigui acabat l'abordatge).
 - 4.2. **Greu:**
 - 4.2.1. **No urgent,** és a dir, no hi ha relació actual amb l'abusador: s'avisarà a la Fiscalia i a DGAIA sobre el cas per a que es prenguin les mesures corresponents.
 - 4.2.2 **Urgent:**
 - 4.2.2.1. **Assistència sanitària:** si han passat menys de 72 hores o hi ha evidència de maltractament físic. Caldrà portar l'infant a l'Hospital de Referència, avisar als Mossos d'Esquadra, a Fiscalia i a DGAIA.
 - 4.2.2.2. **No assistència sanitària:** si han passat més de 72 hores i no hi ha evidència de maltractament físic. Caldrà avisar a la Fiscalia i a DGAIA.
5. **Mossos d'Esquadra:** si es valora l'expulsió immediata de la monitora agressora, caldrà trucar als MME per a que el vinguin a buscar.

4.2.3. PROTOCOL D'INFANT A INFANT:

1. **Detecció.**
2. Comunicació a les **monitores dels grups** dels infants per a fer l'abordatge.
3. **Comunicació amb les dues (o més) famílies**, si s'escau, també a MCECC.
4. **Activació protocol:** cal valorar si és lleu/moderat o greu.
 - 4.1. **Lleu o moderat:** es fa un treball pedagògic des de l'entitat i de manera conjunta amb les famílies, si s'escau, es prenen accions internes.
 - 4.2. **Greu:**
 - 4.2.1. **Assistència sanitària:** si han passat menys de 72 hores o hi ha evidència de maltractament físic. Caldrà portar a l'infant a l'Hospital de Referència i avisar a la Fiscalia (si l'abusador és major de 14 anys) i a DGAIA o només a DGAIA (si l'abusador és menor de 14 anys).
 - 4.2.2. **No assistència sanitària:** si han passat més de 72 hores i no hi ha evidència de maltractament físic. Caldrà avisar a Fiscalia (si l'abusador és major de 14 anys) i a DGAIA o només a DGAIA (si l'abusador és menor de 14 anys).
5. Si es valora l'**expulsió immediata** de l'infant abusador, haurà de ser la família qui el vingui a buscar. En cas de negar-s'hi, es trucarà als **Mossos d'Esquadra** i seran ells qui s'enduguin l'infant.

Negar-se a recollir l'infant **no és el mateix que ajornar la recollida**, són casos que, si es donen en dissabte tarda, es pot ajornar la recollida fins les 19h (sempre mantenint a l'infant allunyat), i en cas de campaments o colònies tenir present que les famílies treballen o poden tenir compromisos, en aquest cas es donarà fins a la nit per a que la família o algun responsable pugui recollir l'infant.

4.3. QUÈ HE DE FER SI?

Moltes vegades, els protocols poden ser confosos i pot ser difícil mantenir l'ordre a l'hora de fer un abordatge d'un cas d'ASI, és per això que en aquest apartat es resoldran els dubtes més comuns, es facilitaran els telèfons de contacte necessaris i s'aclarirà informació respecte als organismes que hi participen.

Sempre parlem de comunicació amb diferents administracions, revisarem què fa cada una, quan ens hauríem de posar en contacte amb aquesta i quina via de contacte utilitzarem:

- **DGAIA:** és la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència i és l'organisme que promou el benestar de la infància i adolescència en alt risc de marginació social amb l'objectiu de contribuir el seu desenvolupament personal.

La DGAIA és l'organisme que es responsabilitza de qualsevol problemàtica que pateixi un infant, per aquest motiu, haurem de contactar amb aquest quan **un infant pateix un abús sexual** i quan **un infant menor de 14 anys abusi sexualment**.

 - **Infància Respon:** és la via de contacte amb DGAIA, s'encarrega del seguiment i la protecció de menors en risc.
- **Fiscalia de Menors:** és l'òrgan constituït per Fiscals o membres del Ministeri Fiscal especialitzats en matèria de protecció de menors. És a dir, té dues funcions fonamentals: jutjar als menors d'entre 14 i 18 anys que hagin comès un delictes tipificat al Codi Penal (amb l'objectiu de reinserció i reeducació) i garantir la protecció quan es vulneren els drets dels infants.

Així doncs, contactarem amb la Fiscalia de Menors sempre que **un infant d'entre 14 i 18 anys cometi un abús i sempre que un infant, independentment de l'edat, pateixi un abús per part d'algú major de 14 anys.**

- **Mossos d'Esquadra:** són el cos policial de la Comunitat Autònoma de Catalunya. Ens posarem amb contacte amb ells quan **l'abusador sigui major d'edat.**
- **Hospital de Referència:** hi ha certs hospitals que tenen unitats especialitzades en diferents temes, en aquest cas, tant l'Hospital Sant Joan de Déu, com l'Hospital Germans Trias i Pujol, tenen unitats especialitzades en la infància, una funcional d'abusos a menors i una de pediatria social, respectivament. Caldrà portar als infants a l'Hospital sempre que sigui un **abús comès fa menys de 72 hores o sigui evident que hi ha hagut maltractament físic.** Quan notifiquem a DGAIA, si avisem que és una situació que necessiti assistència mèdica, es posarà en contacte amb l'hospital de referència, fent-nos sabent quin és, mantenir una bona coordinació amb l'hospital evitarà donar informació repetida a la família, dificultant tot el procés.
- **MCECC:** és el Moviment de Centres d'Esplai Cristians de Catalunya, moviment on estem federats com a esplai. S'encarreguen de fer un acompanyament als esplais federats i ofereixen un catàleg de recursos i formacions. Caldrà informar **sempre que es detecti un cas d'ASI al centre.**
 - **Comissió Bon Tracte:** quan ens posem amb contacte amb MCECC, se'ns derivarà a la comissió de Bon Tracte, encarregada de fer suport, seguiment i ajuda en casos de maltractament a infants o joves detectat des de l'entitat.

Contactes:

Organisme	Via de contacte
DGAIA, Infància Respon	116 111
Fiscalia de menors	93 554 91 00
Mossos d'Esquadra	112
Hospital Sant Joan de Déu	932 532 100
Hospital Germans Trias i Pujol	934 978 800
MCECC, Bon Tracte	Promotora de Zona: 676 70 67 37 (Estel Puerta) bontracte.mcecc@peretarres.org

5. COMUNICACIÓ:

La comunicació és una part principal en l'abordatge d'agressions, sobretot quan mantenim l'abordatge en coneixement d'una petita part de l'assemblea de monitores. És per això que aquí trobarem claus de com informar i quan s'hauria d'informar segons el context de l'agressió.

5.1. COMUNICACIÓ INTERNA:

L'equip de monitores no ha de ser conscient de l'abordatge ni participi en cap cas, amb la finalitat d'agilitar el procés d'abordatge i poder mantenir la intimitat i discreció que mereix la persona agredida.

És per això que la comunicació es realitzarà una vegada ja s'ha donat per finalitzat l'abordatge. Algunes claus per a fer aquesta comunicació més fàcilment són:

- Fer ús d'una reunió ja programada (dissabte tarda, reunió d'avaluació,...).
 - o En cas que no es poguessin respectar els temps d'abordatge amb les reunions ja programades, s'ha de convocar una Reunió Extraordinària amb motiu de *Comissió de Gènere*. No donar més informació de la necessària, s'informa que és per motius de l'activació del Protocol i a la reunió s'afegeix la informació que es trobi oportú.
- Valorar, si afecta de manera directa a les monitores d'un grup d'edat, fer una reunió prèvia amb elles. Serà necessari en cas que les conseqüències aplicables impliquin la no participació d'una de les seves monitores.*
- L'Equip Gestor serà l'encarregat de preparar l'ordre del dia de la reunió i dinamitzar-la, en aquest cas, coordinació no s'encarrega de portar la reunió.
- Presentar la informació per ordre cronològic, de manera ordenada i amb el context adequat.
- L'Equip Gestor valorarà si cal prendre acta de la reunió, com a recomanació general, no cal que es prengui al moment. Una vegada finalitzada, l'Equip Gestor recollirà unes consignes generals dels temes parlats per a mantenir-ho en el recull de l'abordatge.
- Caldrà tenir present tant el benestar de l'Equip Gestor, com el benestar de l'equip de monitores, demanant aquells recursos necessaris a MCECC o altres entitats per a la recuperació emocional.

*En cas que l'agressió impliqui una expulsió directa **urgent**, serà prioritari fer aquesta comunicació abans que la monitora expulsada torni a tenir contacte amb qualsevol infant o jove. L'equip de comonitores ho sabran, com a circumstàncies excepcionals, a diferència de la resta de monitores. Així i tot, recomanem que, en el cas d'expulsió urgent, tot l'abordatge s'acceleri i prioritzi el benestar i seguretat dels infants per davant les indicacions del protocol. També ens podem trobar en la necessitat d'explicar-ho a aquelles monitores del grup d'edat on està l'infant o jove afectada, amb l'objectiu de poder tenir presents certes conseqüències emocionals que pugui tenir l'agredida. Es proporcionarà la informació justa i necessària.

5.2. COMUNICACIÓ EXTERNA:

5.2.1. Famílies

Quan parlem de comunicació amb les famílies, cal concretar quina figura té la família dins la situació donada, partim de la base que la comunicació amb famílies es realitza en casos d'agressions que comporten conseqüències remarcables o l'expulsió d'alguna participant de l'entitat.

En aquest cas, no són recomanacions encarades a les converses de reeducació, si es valorés segons el context que la participació de la família és oportuna.

És important tenir present amb quines famílies cal parlar segons com i qui ha comès l'agressió. A trets generals, si l'agressió s'ha dut a terme entre dues monitores, no caldrà parlar amb cap família de l'entitat, es pot valorar contextualment si cal informar i quina informació és necessària donar en cas que l'abordatge desenvolupi en l'expulsió d'una de les monitores a mitjans de curs o d'una activitat.

Si l'agressió s'ha comès cap a un infant o jove de l'entitat ens podem trobar amb tres situacions:

- **L'agressora és de fora l'entitat:** caldrà parlar únicament amb la família de l'agredida. Es recomana fer una reunió a tres bandes, la família, l'infant i les monitores. Sempre que sigui possible, es prioritzarà que sigui l'infant qui expliqui el seu relat dels fets, en cas que no pogués, serien les monitores qui ho fessin, respectant el discurs de l'infant i sense modificar-lo.
- **L'agressora és un altre infant o jove de l'entitat:** caldrà parlar amb les famílies de l'agredida i l'agressora (totes en cas que hi hagués més d'una agredida o més d'una agressora).
 - En cas de la **família de l'agressora**, es recomana fer una reunió a dues bandes, família i monitores. S'explicarà a les famílies els fets ocorreguts i quines conseqüències tenen. Per molt que estiguin en desacord, s'activarà el protocol i es compliran tots els passos. Cal tenir present que les famílies poden excedir els límits, serà molt important marcar-los des del principi i durant tot el procés.
 - En cas de la **família de l'agredida**, es recomana fer una reunió a tres bandes, la família, l'infant i les monitores. Sempre que sigui possible, es prioritzarà que sigui l'infant qui expliqui el seu relat dels fets, en cas que no pogués, serien les monitores qui ho fessin, respectant el discurs de l'infant i sense modificar-lo. En aquesta reunió també s'exposaran les accions que es duran a terme de cara a l'agressor.
- **L'agressora és una monitora de l'esplai:** caldrà parlar, sí o sí, amb la família de l'agredida, es valorarà segons situació si cal informar a la resta de famílies del mateix grup que l'agredida o del grup que era monitora l'agressora.
 - En cas de la **família de l'agredida**, es recomana fer una reunió a tres bandes, la família, l'infant i les monitores. Sempre que sigui possible, es prioritzarà que sigui l'infant qui expliqui el seu relat dels fets, en cas que no pogués, serien les monitores qui ho fessin, respectant el discurs de l'infant i sense modificar-lo. En aquesta reunió també s'exposaran les accions que es duran a terme de cara a l'agressor.

- Posteriorment, es valorarà si cal convocar una reunió de famílies amb la resta (o valorar amb quines), en cas que es faci, s'ha de preservar l'anonimat de l'agredida i enfocar el discurs com a una mostra de la voluntat de transparència. No ha de ser un diàleg ni un espai de debat, és una reunió informativa, on es farà coneixedores a les famílies de la situació viscuda i de les accions preses.

6. GESTIÓ EMOCIONAL:

Les emocions no responen a raonaments lògics i, després de viure una situació d'abús o agressió es poden presentar de manera abrupta i incontrolable. No només es pot necessitar un acompanyament emocional quan s'ha patit l'abús, sinó que qualsevol persona que hagi estat implicada pot tenir aquesta necessitat.

Considerem que des de l'entitat no podem realitzar un acompanyament terapèutic o psicològic, però podem tenir pautes d'acompanyament emocional que ens poden servir durant el procés d'abordatge o paral·lelament a l'acompanyament psicològic (dut a terme per professionals) de l'agredida o l'agressora. També ens poden servir per a dur a terme l'acompanyament a l'equip gestor, l'equip de monitores i les famílies implicades.

Cal observar i parar atenció a les persones que rebin aquest acompanyament, fent ús de l'escolta activa. Caldrà que mantinguem la calma i que donem espai a les emocions: està bé sentir-les i compartir-les. L'autoconeixement i l'autoempatia pot ser una eina útil per a treballar en aquests casos, es pot treballar amb l'assemblea de monitors o amb grups d'infants en l'àmbit preventiu.

Des del punt de vista de l'equip gestor, la cohesió i el bon clima relacional ens permetrà avançar en el procés i sentir-nos acompanyades. També cal destacar la resiliència i l'apoderament: saber marcar límits i fer un treball emocional ens ajudarà a sobrepassar la situació.

En relació amb aquella persona que ha comès l'agressió, cal tenir una gestió immediata i marcar uns límits clars. Cal establir uns acords clars per a promoure la corresponsabilització i treballar les habilitats socials per a trencar dinàmiques i conductes apreses.

6.1. LA GESTIÓ DE LA CULPA:

La culpa pot ser un dels sentiments que més aflorin en aquestes situacions per part dels diferents agents: tant les agredides, com les víctimes, com l'equip gestor pot patir-ho.

En aquests casos es recomana permetre que aflori, amagar aquestes emocions només ens portarà a sentir-nos pitjor. Limitar aquells espais i temps on poder-les mostrar ens ajudarà a tractar-ho sense que trenqui la dinàmica de totes les activitats. També es recomana valorar els tempos de cada persona, hi ha qui tindrà aquest sentiment durant més temps i hi ha qui menys, sense tenir cap mena de connotació negativa.

7. ANNEXOS I CONTACTES D'INTERÈS:

7.1. MARC LEGAL:

<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8303/1854624.pdf>

<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6730/1830027.pdf>

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2022/BOE-A-2022-14630-consolidado.pdf>

7.2. ACTIVITATS I DINÀMIQUES DE SENSIBILITZACIÓ I PREVENCIÓ:

https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/coeducacio/joc_100_fites/Instruccions-Feminisme-a-taula.pdf

<https://salutsexual.sidastudi.org/es/subhome-dinamicas>

7.3. PROTOCOLS VIGENTS:

https://jovecat.gencat.cat/web/.content/_documents/vacances_i_estades/prevencio_maltractament_infantil/Protocol-de-prevencio-dels-abusos-sexuals-i-altres-maltractaments-en-lambit-de-educacio-en-el-lleure.pdf

https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicas/07infanciaiadolescencia/DEST_columna_dreta/documents/Protocol-Marc-Maltractament-IA.pdf

7.4. LLISTA D'INDICADORS I FACTORS DE PROTECCIÓ D'INFANTS I ADOLESCENTS:

<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6530/1331821.pdf>

7.5. PLANTILLES DE NOTIFICACIÓ I OBSERVACIÓ:

(buscar si mcecc en té o fer-les)

7.6. COM COMUNICAR-NOS AMB LES FAMÍLIES I ELS INFANTS:

https://www.escoltes.org/wp-content/uploads/2021/12/Protocol-ASI_revisioFVB.pdf

https://jovecat.gencat.cat/web/.content/_documents/vacances_i_estades/prevencio_maltractament_infantil/abordatge-abus-sexual/pautes-families/Guia-pautes-families.pdf

7.7. ENTITATS DE SERVEI D'ACOMPANYAMENT, ASSESSORAMENT I RECUPERACIÓ INTEGRAL A L'AGREDIDA I A L'AGRESSORA:

<https://ajuntament.barcelona.cat/lgtbi/ca/serveis/centre-lgtbi-de-barcelona>

<https://ajuntament.barcelona.cat/sanitatisalut/ca/canal/konsultam>

<http://www.centrejove.org/>

<https://ajuntament.barcelona.cat/dones/ca/bcn-antimasclista/serveis-datencio-la-violencia-masclista/sara-jove>

https://guia.barcelona.cat/ca/detall/punt-d-informacio-i-atencio-a-les-dones-de-sant-marti_99400098262.html

<https://ajuntament.barcelona.cat/dones/ca/bcn-antimasclista/masculinitats>

7.8. GESTIÓ DE LES EMOCIONS:

<https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/guia-acompanyament-emocional-infants-adolescents-estiu-2020.pdf>